

ANNEX 1.

MARC LEGAL

- Estatut de Catalunya
- Llei de Política Lingüística.
- LOE.

EL PLC DES D'UNA PERSPECTIVA NORMATIVA

El marc jurídic fonamental respecte la definició i usos de la llengua catalana s'articula en ***l'Estatut d'Autonomia de Catalunya***, referendat el 18 de juny de 2006 i vigent des del 9 d'agost del mateix any, en qualitat de norma institucional bàsica, que defineix el drets i deures de la ciutadania de Catalunya. En el seu article 6, determina que la llengua pròpia de Catalunya és el català, la qual ha de ser la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament. Les dues llengües oficials, català i castellà, han de ser conegudes per la ciutadania de Catalunya.

Pel que fa a l'ús social del català, des de la ***Llei 7/1983, de 18 d'abril, de normalització lingüística a Catalunya*** que ja definia la llengua catalana com a llengua pròpia de Catalunya i de l'ensenyament en tots els seus nivells educatius, s'ha produït un important desplegament normatiu en el camp de la catalanització de l'ensenyament, que va culminar amb la promulgació de ***la Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística***:

El català, com a llengua pròpia de Catalunya, ho és també de l'ensenyament, en tots els nivells i les modalitats educatius. (art. 20.1)

Els centres d'ensenyament de qualsevol grau han de fer del català el vehicle d'expressió normal en llurs activitats docents i administratives, tant les internes com les externes. (art. 20.2)

El català s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament no universitari. (art. 21.1)

L'ensenyament del català i del castellà han de tenir garantida una presència adequada en els plans d'estudi, de manera que tots els infants, qualsevol que sigui llur llengua habitual en iniciar l'ensenyament, han de poder utilitzar normalment i correctament les dues llengües oficials al final de l'educació obligatòria. (art. 21.3)

L'alumnat no ha d'ésser separat en centres, grups classe diferents per raó de la seva llengua habitual. (art. 21.5)

Hom no pot expedir el títol de graduat en educació secundària a cap alumne

que no acrediti que té els coneixements de català i de castellà propis d'aquesta etapa. (art. 21.6)

El professorat dels centres docents de Catalunya de qualsevol nivell de l'ensenyament no universitari ha de conèixer les dues llengües oficials i ha d'estar en condicions de poder fer-ne ús en la tasca docent. (art. 24.1)

Simultàniament al procés de normalització lingüística, s'ha desenvolupat també un procés d'ajustament del sistema educatiu estatal a la *Constitució de 1978*.

Les fites més significatives d'aquest procés han estat la promulgació de la *Llei Orgànica del Dret a l'Educació* (LODE Llei 8/1985) i la de la *Llei Orgànica d'ordenació General del Sistema Educatiu* (LOGSE 1/1990).

Aquestes lleis han possibilitat el desenvolupament de l'autonomia dels centres educatius i, d'acord amb la normativa vigent, però de manera autònoma, determinats aspectes en referència a l'estat i a l'ús de les llengües al centre (llengua vehicular i llengua d'aprenentatge) i al tractament curricular de les diferents llengües que hi són presents.

Actualment està en procés el desplegament de la nova Llei Orgànica 2/2006, de 3 de maig (LOE), segons el Reial Decret 806/2006 de 30 de juny pel que s'estableix el calendari d'aplicació de la nova ordenació del sistema educatiu, establerta per la LOE.

En el **Decret 142/2007, de 26 de juny**, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, on es despleguen els nous currículums, s'explicita el següent:

Article 4

La llengua catalana, eix vertebrador del projecte educatiu

4.1 El català, com a llengua pròpia de Catalunya, serà utilitzat normalment com a llengua vehicular d'ensenyament i aprenentatge i en les activitats internes i externes de la comunitat educativa: activitats orals i escrites de l'alumnat i del professorat, exposicions del professorat, llibres de text i material didàctic, activitats d'aprenentatge i d'avaluació, i comunicacions amb les famílies.

4.2 L'alumnat té dret a rebre l'ensenyament en català en l'educació primària. També tenen el dret i el deure de conèixer amb suficiència oral i escrita el català i el castellà en finalitzar l'ensenyament obligatori, sigui quina sigui la seva llengua habitual en incorporar-se a l'ensenyament.

4.3 L'objectiu fonamental del projecte educatiu és aconseguir que tot l'alumnat assoleixi una sòlida competència comunicativa en acabar l'educació obligatòria, de manera que pugui utilitzar normalment i de manera correcta el català i el

castellà, i pugui comprendre i emetre missatges orals i escrits senzills en una llengua estrangera decidida pel centre. Durant l'educació primària es farà un tractament metodològic de les dues llengües oficials, tenint en compte el context sociolingüístic, per garantir el coneixement de les dues llengües per part de tot l'alumnat, independentment de les llengües familiars.

4.4 Tots els centres han d'elaborar, com a part del projecte educatiu, un projecte lingüístic propi, que ha de ser autoritzat pel Departament d'Educació, en el qual s'adaptaran els principis generals i la normativa a la realitat sociolingüística de l'entorn.

4.5 El projecte lingüístic establirà pautes d'ús de la llengua catalana per a totes les persones membres de la comunitat educativa i garantirà que les comunicacions del centre siguin en aquesta llengua. Aquestes pautes d'ús han de possibilitar, alhora, adquirir eines i recursos per a implementar canvis per a l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric. Tanmateix, quan sigui possible amb els mitjans de què disposi el centre, s'arbitraran mesures de traducció en una de les llengües d'ús familiar per al període d'acollida de les famílies procedents d'altres països.

4.6 El projecte educatiu dels centres preveurà l'acollida personalitzada de l'alumnat nouvingut. En el projecte lingüístic es fixaran criteris perquè aquest alumnat pugui continuar o iniciar, si s'escau, el procés d'aprenentatge de la llengua.

4.7 L'alumnat té dret a no ésser separat en centres ni en grups classe diferents per raó de llur llengua habitual.

Article 5

La immersió lingüística

5.1 En funció de la realitat sociolingüística de l'alumnat, s'implementaran metodologies d'immersió lingüística en llengua catalana amb la finalitat de potenciarne l'aprenentatge.

5.2 El programa d'immersió en llengua catalana tindrà en compte la llengua de l'alumnat i l'ensenyament de la llengua castellana.

5.3 Els centres que apliquin el programa d'immersió han d'adaptar els horaris a les característiques d'aquest programa. En tot cas es tindrà en compte el nombre d'hores de les àrees lingüístiques que s'ha d'impartir al llarg de l'etapa.

Aquest decret es concreta en l'ordre EDU/221/2007, de 29 de juny, per la qual

s'estableixen els principis generals que s'han de tenir en compte per a l'aplicació de l'article 4.4. del Decret 142/2007, en la qual s'estableix que:

Article 1

Els principis generals als quals s'han d'adaptar els projectes lingüístics dels centres són els següents:

- a) Les dues llengües oficials a Catalunya es configuren en una sola àrea a fi d'evitar repeticions i afavorir la transferència d'aprenentatges entre elles.
- b) Es garantirà que les estructures lingüístiques comunes, que es faran en català, serveixin com a base per a l'aprenentatge de les dues llengües.
- c) En el primer cicle de l'educació primària l'aprenentatge de la lectura i l'escriptura es farà en català. La llengua castellana s'introduirà al primer curs del cicle inicial a nivell oral per arribar, al final del mateix cicle a transferir al castellà els aprenentatges assolits.
- d) Al llarg de tota l'etapa s'establiran al projecte lingüístic criteris que permetin reforçar i no repetir els elements comuns entre les llengües.
- e) Per fer possible els projectes lingüístics les hores de les àrees de llengua establertes en l'annex 3 del Decret 142/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, es podran distribuir entre els cicles de l'etapa respectant la seva assignació horària global.
- f) D'acord amb el projecte lingüístic, en les condicions que s'estableixen en l'apartat 4.4 del Decret 142/2007, els centres podran impartir continguts d'àrees no lingüístiques en castellà o en una llengua estrangera, o alternativament es podran utilitzar aquestes llengües en la realització d'activitats previstes en la franja horària de lliure disposició. A efectes del compliment dels horaris mínims de cada llengua que s'estableixen al referit Decret 142/2007, computats com hores assignades més hores d'estructures lingüístiques comunes, si n'hi ha, aquestes hores comptaran com a curriculars de les respectives àrees lingüístiques. En ambdós casos, els llibres de text i material didàctic utilitzats seran en llengua catalana.

Article 2

D'acord amb l'article 4.4 del Decret 142/2007, de 26 de juny, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments de l'educació primària, el projecte lingüístic propi de cada centre s'ha d'autoritzar pel Departament d'Educació. Aquesta autorització s'ha de dur a terme per l'inspector o inspectora del centre, sempre que el projecte s'adapti als principis generals derivats del Decret esmentat i d'aquesta Ordre.

També cal destacar el **DECRET 181/2008, de 9 de setembre**, pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments del segon cicle de **l'educació infantil** on s'explicita:

Article 4

Llengua

4.1 El català, com a llengua pròpia de Catalunya, s'ha d'utilitzar normalment com a llengua vehicular d'ensenyament i aprenentatge i en les activitats internes i externes de la comunitat educativa: activitats orals i escrites de l'alumnat i del professorat, exposicions del professorat, llibres de text i material didàctic, activitats d'aprenentatge i d'avaluació i comunicacions amb les famílies.

4.3 Els nens i les nenes que cursin el segon cicle de l'educació infantil tenen el dret a rebre l'ensenyament en català i a no ser separats en centres ni en grups classe diferents per raó de la seva llengua habitual. En qualsevol cas es respectaran els drets lingüístics individuals de l'alumne o alumna, d'acord amb la legislació vigent.

4.4 En funció de la realitat sociolingüística de l'alumnat, s'implementaran metodologies d'immersió lingüística de la llengua catalana amb la finalitat de potenciar-ne l'aprenentatge. Tanmateix, quan sigui possible amb els mitjans de què disposi el centre, s'arbitraran mesures de traducció en una de les llengües d'ús familiar per al període d'acollida de les famílies procedents d'altres països.

4.5 Com a part del projecte educatiu, els centres han d'elaborar un projecte lingüístic que estableixi les pautes d'ús de la llengua catalana per a tots els membres de la comunitat educativa. Aquestes pautes d'ús han de possibilitar, alhora, adquirir eines i recursos per implementar canvis per a l'ús d'un llenguatge no sexista ni androcèntric.

4.6 Quan el context sociolingüístic escolar ho permeti, s'iniciarà, especialment en el darrer curs del cicle, una primera aproximació a l'ús oral d'una llengua estrangera.

ÀMBIT DE LLENGUES (CURRICULUM)

L'objectiu central de l'educació és preparar l'alumnat de Catalunya perquè sigui capaç de desenvolupar-se com a persona i, de comunicar-se i així pugui afrontar els reptes de la societat plural, multilingüe i multicultural del segle XXI.

Això significa educar les nenes i els nens perquè desenvolupin aquelles competències comunicatives i lingüístiques que facin possible que tant personalment com socialment sigui capaç d'actuar i reeixir en el seu entorn i construir els fonaments de la ciutadania, del coneixement del que és la condició humana, de la comprensió d'altri.

Per aconseguir-ho, cal plantejar, en l'educació primària, el desenvolupament integral i harmònic dels aspectes intel·lectuals, afectius i socials de la persona, entre els quals l'educació lingüística i comunicativa ocupa un lloc preferent. Per formar parlants plurilingües i intercultural cal: l'assoliment de la competència plena en català, la llengua pròpia de Catalunya, i en castellà com a garantia que l'escola proporciona als alumnes la competència que els cal per tenir les mateixes oportunitats; també el respecte per la diversitat lingüística i el desig d'aprendre altres llengües i d'aprendre de totes les llengües i cultures; i d'una manera totalment integrada l'assoliment del domini de les competències comunicatives audiovisuals i digitals necessàries per accedir autònomament i crítica a les tecnologies de la informació i comunicació i poder interpretar els missatges audiovisuals que formen part de la cultura dels infants i joves.

D'aquesta manera, l'alumnat esdevindrà capaç de dur a terme les tasques de comunicació que li permetin expressar la seva comprensió de la realitat, relacionar-se amb persones de la seva edat i adults de tot arreu, integrar, comprendre, valorar i comunicar la seva cultura i sentiments, amb la utilització del llenguatge verbal, oral i escrit, i el no verbal, amb la possibilitat d'emprar els mitjans audiovisuals i les tecnologies de la informació i la comunicació.

El desenvolupament d'aquesta competència no ha de ser un afer exclusiu de l'àrea de llengua. Atès que la llengua i la comunicació són la base de la captació, elaboració i comunicació del coneixement, totes les àrees esdevenen també responsables del desenvolupament de les capacitats comunicatives de l'alumnat. És a dir, totes les àrees s'han de comprometre des de la seva especificitat i des de les maneres peculiars d'explicar el món en la construcció de les competències de comunicació. L'àrea lingüística se centra d'una manera específica en la literatura, en el desenvolupament de la competència del lector literari.

EL TRACTAMENT DE LES LLENGÜES

La finalitat de l'ensenyament de les llengües és el progressiu domini de llengües, essencial en la vivència de la cultura i l'obertura al món, i un dels factors que contribueix més plenament a la identitat social i personal. Per a les escoles de Catalunya, la primera referència que cal tenir en compte és la legislació, l'Estatut i la Llei de política lingüística, que estableix que la llengua pròpia de Catalunya és el català i que és també la llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament. A més el català és la llengua oficial de Catalunya. També ho és el castellà, que és la llengua oficial de l'Estat espanyol. El reconeixement d'haver d'aprendre dues llengües, a més, és

un privilegi que obre les portes a desenvolupar-se en una societat plural oberta a altres cultures.

Aquesta obertura es reforça, a més, si considerem la nostra vinculació a Europa, per mitjà del Marc europeu comú de referència per a l'aprenentatge, l'ensenyament i l'avaluació de llengües, elaborat pel Consell d'Europa que planteja com a fita aprendre una o dues llengües estrangeres, en coherència amb la competència plurilingüe i intercultural, la capacitat d'utilitzar les llengües amb finalitats comunicatives i de prendre part en la interacció intercultural que té una persona que domina, en graus diversos, distintes llengües i posseeix experiència de diverses cultures.. És evident que així s'afavorirà la participació de l'alumnat en la vida escolar, acadèmica, afectiva i relacional, la transferència de coneixements entre llengües, les actituds obertes i de respecte envers la diversitat lingüística pròxima i llunyana, entesa com un dels patrimonis de la humanitat. A més, aquest coneixement de diverses llengües potencia el domini del català i la valoració de la pròpia cultura.

Això vol dir que les nenes i els nens, en acabar l'etapa:

a) han de dominar el català, llengua vehicular, de cohesió i d'aprenentatge,

b) també han de dominar el castellà;

c) han de conèixer una o dues llengües estrangeres per tal d'esdevenir usuaris i aprenents capaços de comunicar-se i accedir al coneixement en un entorn plurilingüe i pluricultural;

d) han de comprendre missatges escrits bàsics i establir relacions entre llengües romàniques;

e) han de tenir una actitud oberta, respectar les llengües i cultures presents en l'entorn on viuen i interessar-s'hi, i també ho han de fer respecte d'altres de més llunyanes, de les quals poden aprendre i enriquir-se personalment, malgrat no les aprenguin mai; i, finalment,

f) han de desenvolupar la competència audiovisual amb la consciència de la importància de l'ús de les tecnologies de la informació i comunicació i la influència que els missatges audiovisuals i els seus llenguatges tenen en els nous sistemes de comunicació que configuren moltes de les realitats d'aquest món plural i divers.

L'objectiu d'aconseguir parlants plurilingües competents implica que cada escola, partint d'una anàlisi sociolingüística rigorosa del centre i del seu entorn, estableixi en el Projecte lingüístic del centre, amb programes precisos de gestió de les llengües per determinar com el català, llengua vehicular de l'escola, s'articula, d'una manera coherent, amb l'ensenyament de les altres llengües tot establint acords per a relacionar les diferents estratègies didàctiques. En fer-ho, cal recordar que el català és una llengua que l'escola ha de tractar amb especial

atenció, no només pel seu estatus oficial, sinó també i sobretot pel desconeixement que en té una part de l'alumnat pel que fa als seus usos col·loquials i informals. L'escola té, doncs, la missió de transmetre-la perquè tota la població pugui emprar-la en qualsevol situació comunicativa, fet que ha de garantir la cohesió de tota la societat evitant així la seva compartimentació en comunitats lingüístiques separades. Alhora, l'escola ha de garantir que el seu alumnat tingui també un domini ple del castellà, oferint l'ensenyament d'aquelles formes d'ús menys conegudes pel seu alumnat. També cal, respecte a les llengües estrangeres, considerar la seva diferent presència social per fer-ne un tractament diferenciat. Per a un ensenyament adequat de les llengües, és important el tractament integrat dels llenguatges audiovisuals amb què es construeixen les comunicacions.

El projecte lingüístic de centre pot ser també un instrument de reflexió sobre el perill que comporta, per al desenvolupament de competències lingüístiques i per a la integració social de les persones, la restricció del català als espais vinculats al currículum escolar i la seva desvinculació de les relacions interpersonals, afectives, lúdiques, etc. En aquest sentit, el professorat ha de ser conscient de la necessitat del desenvolupament de les competències comunicatives, lingüístiques i audiovisuals de l'alumnat per a l'assoliment dels objectius bàsic de totes les àrees. I per tant, cal que s'impliqui en l'elaboració i aplicació del projecte lingüístic del centre ja que proporciona les eines fonamentals per a la formació de les nenes i els nens de les nostres escoles.

PROJECTE LINGÜÍSTIC PLURILINGÜE

- Integra en una visió de futur els objectius lingüístics de la comunitat educativa
- Incorpora la visió de les famílies i la complexitat de l'entorn
- Emmarca les prioritats de les accions educatives
- Defineix la funció d'ús, d'estudi i de convivència de les llengües
- Determina els criteris generals d'introducció de les llengües
- Estableix un marc per a la distribució horària
- Explicita el tractament metodològic
- Recull el consens per a les accions plurianuals

Què requereix?

- Un procés de participació, reflexió i compromís
- Un pla per a la llengua, la comunicació i la cohesió social
- Un pla d'immersió per a l'impuls del català, llengua pròpia de Catalunya i del sistema educatiu
- La millora del domini del castellà, llengua oficial de tot l'Estat
- Les llengües estrangeres per a l'aprenentatge de continguts
- Els instruments per potenciar la comunicació oral i efectiva
- Acompanyaments lingüístics i suport entre iguals
- Un pla d'actualització tecnològica (TIC) i metodològica (TAC)
- Un plurilingüisme estratègic, integrador i cohesionador
- La consciència lingüística en les activitats extraescolars
- Coherència en les accions d'entorn i de xarxa
- Les llengües dels nouvinguts per a tothom qui vulgui

Quines estratègies són útils?

- El treball de les habilitats bàsiques: parlar i conversar, escoltar, llegir i comprendre;
- escriure i comunicar
- Ús de les TIC a l'aula
 - Les TAC en la renovació metodològica
 - Projectes de dimensió europea i internacional
 - Projectes d'innovació educativa

- Projectes i metodologies integrals per a l'aprenentatge de l'anglès (CLIL)
- Metodologies interactives i de construcció col·lectiva del coneixement
- Plantejaments globals en l'avaluació de l'alumnat
- La planificació estratègica de projectes de centre
- La participació en programes dirigits (*El Gust per la Lectura, Intercanvis escolars...*)
- La incorporació a projectes d'entorn
- El treball interinstitucional amb les famílies (Dep. d'Educació, municipi, CNL...)